בתוך הנץ החמה, בגילוייא הוה קאי וזהרורי בעלמא הוא דחזא, קא משמע לן. **אמר רב** נחמן אמר רב, הלכה כרבי יהודה. אמר ליה רבא לרב נחמן, ונימא מר הלכה כר' מאיר, דסתם לן תנא כוותיה. דתנן, [א]כל שעה שמותר לאכול מאכיל. ההיא לאו סתמא הוא, משום דקשיא [ב]מותר. ונימא מר הלכה כרבן גמליאל, דהוה ליה מכריע. אמר ליה, רבן גמליאל לאו מכריע הוא, טעם דנפשיה קאמר. ואיבעית אימא, רב דאמר כי האי תנא. [ג]דתניא, ארבעה עשר שחל להיות בשבת, מבערין את הכל מלפני השבת, ושורפין תרומות טמאות תלויות וטהורות, ומשיירין מן הטהורות מזון שתי סעודות כדי לאכול עד ד' שעות. דברי רבי אלעזר בן יהודה איש ברתותא שאמר משום ר' יהושע. אמרו לו, טהורות לא ישרפו, שמא ימצאו להן אוכלין. אמר להן, כבר בקשו ולא מצאו. אמרו לו, שמא חוץ לחומה לנו. אמר להם, לדבריכם אף תלויות לא ישרפו, שמא יבא אליהו ויטהרם. אמרו לו, [ד]כבר מובטח להן לישראל שאין אליהו בא לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים, מפני הטורח. אמרו, לא זזו משם עד שקבעו הלכה כרבי אלעזר בן יהודה איש ברתותא שאמר משום רבי יהושע. מאי לאו אפילו לאכול. [ה]אמר רב פפא משמיה דרבא, לא, לבער. ואף רבי סבר להא דרב נחמן. דאמר רבין בר רב אדא, [ב]מעשה באדם אחד שהפקיד דיסקיא מלאה חמץ אצל יוחנן [ו]חקוקאה, ונקבוה עכברים, והיה חמץ מבצבץ ויוצא, ובא לפני רבי. שעה ראשונה אמר לו המתן, שניה אמר לו המתן, שלישית אמר לו המתן, רביעית אמר לו המתן, חמישית א"ל צא ומכרה בשוק. מאי לאו [ג]לנכרים, כרבי יהודה. אמר רב יוסף, לא, לישראל, כרבי מאיר. אמר ליה אביי, אי לישראל, נישקליה לנפשיה. משום חשדא. [י]דתניא, [ד]גבאי צדקה שאין להם עניים לחלק, פורטין לאחרים ואין פורטין לעצמן. גבאי תמחוי שאין להם עניים לחלק, מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמן. משום שנאמר [א]'והייתם נקיים מה' ומישראל'. אמר ליה רב אדא בר מתנה לרב יוסף, בפירוש אמרת לן, צא ומכרן לנכרים, כרבי יהודה. **אמר רב** יוסף, כמאן אזלא הא שמעתא דרבי, כרשב"ג. [ז]דתנן, [ה]המפקיד פירות אצל חבירו, אפילו הן אבודין, לא יגע בהן. רשב"ג אומר, מוכרן בב"ד, מפני השבת אבידה. אמר ליה אביי, ולאו איתמר עלה, אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן, [ל]לא שנו אלא

בכדי

הלכה כרבי יהודה. דתולין כל חמש: ונימא [מר] הלכה כרבי מאיר. דאוכלין כל חמש, דהא סתם לן תנא כוותיה. דתנן כל שעה שמותר לאכול מאכיל לבהמה לחיה ולעופות, דמשמע כשאינו מותר לאכול אינו מאכיל. ואי רבי יהודה, הא איכא חמש, דאינו אוכל ומאכיל. אלא ר' מאיר היא, דאמר אוכל עד תחלת שש, ומשעה שאינו אוכל אין מאכיל: משום דקשיא מותר. בפרק כל שעה מקשינן, 'כל שעה שאוכל מאכיל' מיבעי ליה, ו'מותר' משמע, כל שעה שמותר אדם אחר לאכול, מאכיל זה האסור לאכול. ומדוחקא דהא קושיא אוקימנא כרבן גמליאל, והכי קאמר, כל שעה שמותר כהן לאכול בתרומה מאכיל ישראל חולין לבהמה. אלמא סתמא לא כרבי מאיר היא: כרבן גמליאל. במתני': לאו מכריע הוא. כדפרשינן לקמן בפירקין (דף כא.), דאין הכרעת דעת שלישית מכרעת. והא הכרעת דעת שלישית היא, דהא ר"מ ורבי יהודה לא איירי דניהוי שייך חילוק בין זמן תרומה לזמן חולין כלל. דאי הוה תנן, ר"מ אומר אחד חולין וא' תרומה כל חמש, ר' יהודה אומר אחד חולין ואחד תרומה כל ארבע, ורבן גמליאל אומר חולין כל ארבע תרומה כל חמש, הויא הכרעה; אבל השתא, דאינהו לא אדכור תרומה וחולין כלל, ולא גלו דעתם שיהא שום רמז דין לחלק ביניהם, לאו הכרעה היא, אלא דעת שלישית: ה"ג ואיבעית אימא רב דאמר כי האי תנא. דקבע הלכתא כרבי אלעזר ברבי יהודה, דאמר אפילו תרומה כל ארבע ותו לא, דקתני דקבעו הלכה כמותו: תלויות. ספק טמאות ספק טהורות: מזון שתי סעודות. ולא שלש, דכל שלש סעודות דשבת ערבית שחרית ומנחה, וערב פסח אסור לאכול מן המנחה ולמעלה[פ]: טהורות לא ישרפו. כלל, הואיל ולא הגיע זמנן לבער, ואע"פ שיש לו שיור (א) כדי לאנשי ביתו של כהן, שמא ימצא כהנים אורחים שיאכילום, ולא נפסיד תרומה בידים; ואם לא ימצא, יאכילום למחר לכלבי כהנים או יבטלם בלבו: כבר בקשו ולא מצאו. כלומר, כל מה שיש לו לבקש כבר ביקש, דהא בשבת לא יבואו אורחים, וכבר יודע ובקי הוא באותן שבעיר מי יבוא אצלו: לנו. לשון מלון. שמא בתוך התחום לנים כהנים אורחים הלילה, ויבואו למחר: אף[א] לדבריכם. דחיישינן לשמא, אמאי לא פלגיתו אלא בטהורות, אף תלויות לא ישרפו קודם זמנן, שמא יבוא אליהו היום או מחר קודם זמן ביעורן ויטהרם, ויאמר לא נגע בהן טומאה, ויאכלום: לא בערבי שבתות כו'. והיום ערב שבת ולמחר ערב יום טוב[ט]: מפני הטורח. שיש להן לעסוק בסעודות שבת, ויטרדו בו: מאי לאו אפי' לאכול. בכל דבריו קבעו כמותו, ואף במה שקבע זמן האכילה עד ד' שעות ואפי' בתרומה: לא לבער. הא דקבעו כמותו לא איירי באכילה, אלא בביעור; שהיו חביריו חלוקין עליו שלא יבערו טהורות עד למחר, קבעו דשורפין מערב שבת בשלשה עשר, אבל בשיור לעולם אימא לך כדי לאכול עד חמש שעות והיא בכלל: דיסקייא. שתי מלות מורכבות, שני שקים, אמתחת של עור: ונקבוה עכברים. והיה נחסר, וארבעה עשר בניסן היה וחמץ בזול, ובא לפני רבי לידע אם ימכרוהו מפני חסרונו של מפקיד: המתן. שמא יבא ויאכל בעליו: חמישית. דמהשתא תו לא אכיל ליה: אמר לו צא ומכרן בשוק. בעוד שהוא מותר בהנאה: לא לישראל וכרבי מאיר. והכי קאמר ליה, אי שהי תו הא שעתא, לא משכחת ישראל דזבין ליה: נישקליה לנפשיה. ויאכלנו ויתן דמיו לבעלים, למה לו לטרוח ולילך בשוק אחרי שנותן לו רשות למכור: פורטין. פרוטות של נחשת שגבו לצדקה, וכשמשהין אותם מחלידות, צריך לפרטן בכסף: תמחוי. מאכל, לחם ומיני מאכל שגובין לחלק: ואין מוכרין לעצמן. שמא יחשדום שלקחום בזול: בפירוש אמרת לן כו'. [י]רב יוסף חלה ושכח תלמודו, ולאחר זמן, כשהיה מחליף דבריו, היו מזכירין אותו תלמידיו כך לימדתנו בראשונה: כמאן אזלא הא דרבי. שהורה למכור פקדון מפני שאבד: אבודין. נחסרין והולכין:

בכדי

רבן גמליאל לאו מכריע הוא. וקשה לר"י, דלימא הלכה כר"ג, דסתם לן תנא כוותיה בפ' כל שעה (לקמן כא.), מדקתני 'מותר'. ואפי' אם מספקא ליה אם יש לדקדק בלשון 'מותר' אם לאו, מ"מ נימא הלכה כרבי מאיר או כרבן גמליאל, דממה נפשך הסיא דכל שעה כחד מינייהו אתי. וי"ל, דאאיבעית אימא סמיך. ודין הכרעה אפרש בסוף פירקין[ס] בע"ה: **ושורפין** תרומות טמאות ותלויות וטהורות. אפילו אם נאמר דאסור לשרוף טהורות, משום דכתיב (במדבר יח) 'את משמרת תרומותי', כמו שאסור לטמאם, הכא שרי. אע"ג דמדאורייתא בביטול בעלמא סגי ואין צריך לשרפה, מכל מקום כיון דסופה ליאסר ואזיל לאיבוד שרי לשרפה, כמו לטמאותה, דשרי ר' מאיר בסוף פירקין לשרוף טמאה עם הטהורה: **ומשיירין** מזון שתי סעודות. וכ"ש בחולין שאוכליהן מרובין דמשיירין, כדמשמע בתוספתא[ל]: **מאי** לאו לנכרים. להכי משמע לנכרים, דאי לישראל, לישקול לנפשיה, כדפריך אביי בסמוך. בירושלמי[מ] גרסינן, לא ומכרה בבית דין בשוק. משמע, אע"פ שנתן לו רשות רבי שהיה אב"ד למכור, אפי' הכי צריך ב"ד בשעת מכירה, כדי לשומן. **וא"ת**, מ"ש מאלמנה דמוכרת לאחרים שלא בב"ד, ובבית דין יכולה לעבד אפילו לעצמה. דאמרינן בכתובות (דף נח. ושם), אלמנה ששמה לעצמה, לא עשתה ולא כלום, דאמר מאן שם ליך; משמע דבבית דין יכולה לשום. וקאמרינן נמי התם, ההוא גברא דאפקידו גביה כיסתא דיתמי, אזל שמה לנפשיה. לסוף אייקר, אמר ליה מאן שם ליך. וי"ל, דמוכרת שלא בבית דין משום חינא. וגבי כיסתא דיתמי דיכול לעבד לעצמו, היינו דוקא בדיעבד. אי נמי, גבי יתמי בית דין עצמן הן המפקידים, ולכך יכול לעבד לעצמו על פיהם, אבל פקדון של אחרים לא. **והא דאמר** באלו מציאות (ב"מ כח:[פ]) שם דמייהם ומניחן (ב) גבי מציאה; התם ליכא חשד, שהרי הוא מחזיר אבידה:

בכדי

מסורת הש"ס עם הוספות

א) לקמן כא., ב) [שם], ג) (לקמן כ: מט.), ד) עירובין מג:, ה) [עיין תוספות לעיל ג: ד"ה תקוקאה], ו) בבא מציעא לח. בבא בתרא ח:, ז) בבא מציעא שם, ח) לקמן דף צט:, ט) [עיין תוספות עירובין מג: ד"ה האי תנא וכו' מבואר דלא כפירש"י דהכא], י) [נדרים מא.], כ) כא., ל) [פרק ג ה"ט], מ) פ"א ה"ד ב"מ פ"ג ה"ד, נ) [ועיין שם בתוספות לב. ד"ה ב"ד].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה טהורות וכו' שיור לאנשי ביתו של כהן דשמא כצ"ל ותיבת כדי נמחק: (ב) תוס' ד"ה מאי לאו וכו' ומניחן התם גבי מציאה ליכא חשד כצ"ל:

גליון הש"ס

גמ' אמר ר"פ משמיה דרבא לא לבער. כעין זה תענית י"ח ע"א מנחות ל"ב ע"א:

תורה אור השלם

א) וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵי יְיָ וְאַחַר תָּשֻׁבוּ וִהְיִיתֶם נְקִיִּם מֵיְיָ וּמִיִּשְׂרָאֵל וְהָיְתָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לַאֲחֻזָּה לִפְנֵי יְיָ: [במדבר לב, כב]

הגהות וציונים

א] רש"ש מוחק אף. בארות המים מגיה לדבריכם. דחיישינן אף לשמא:

ליקוטי רש"י

בגילוייא. גילוהי דליליא איסלוסטר"א בלע"ז בגילוהי הוה קאי במס' פסחים ורוב גילוהי בליליא שכיח [תענית ג:]. מבערין את הכל. בין חולין בין תרומה חוץ מכדי אכילתו לשבת אבל כל מה שעתיד לבער יבער [לקמן מט.]. ושורפין תרומות טמאות תלויות וטהורות. הכל ביחד, ר' מאיר לטעמיה דאמר (לקמן יד.) מדבריהם למדנו ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח [לקמן כ:]. מפני הטורח. שמניחין לרכי שבת והולכין לתקבל פניו [עירובין מג:]. חקוקאה. כינוי השם [לעיל ל:]. פורטין לאחרים. מחליפין פרוטות נחושת בסלעי כסף מפני שהפרוטות מתעפשות ונפסלות [ב"מ לח.]. ואין פורטין לעצמן. שהפרוטות מוקנין לדינרי כסף לפי שהפרוטות של נחושת מתלילות. ואין פורטין לעצמן. פן יחשדום שפורטין בזול [ב"ב ח:]. תמחוי. מאכל שגובין מבעלי בתים לחלק לעניים בכל יום. אפילו הן אבודין. ע"י עכברים או ריקבון. לא יגע בהן. למוכרן וטעמא מפרש בגמ' [ב"מ לח.].

מסכת שביעית
פרק ט' משנה ו'

הַמְלַקֵּט עֲשָׂבִים לַחִים, עַד שֶׁיִּיבַשׁ הַמָּתוֹק. וְהַמְגַבֵּב בְּיָבֵשׁ, עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. עֲלֵי קָנִים וַעֲלֵי גְפָנִים, עַד שֶׁיֵּשְׁרוּ מֵאֲבִיהֶן. וְהַמְגַבֵּב בְּיָבֵשׁ, עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, בְּכֻלָּן - עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה:

עין משפט נר מצוה

צד א מיי' פ"ג מהל' חמץ ומצה הל' ג ד סמג עשין לט טוש"ע או"ח סי' תמד סעיף א:

צה ב ג מיי' פ"ו מהל' שאלה הל' ג טוש"ע או"ח סי' תמג סעיף ב וטוש"ע ח"מ סי' רלב סעיף יט: [רב אלפס ב"מ פ"ג דף פ"א]:

צו ד מיי' פ"ט מהלכות מתנות עניים הלכה יא סמג עשין קסב טוש"ע י"ד סי' רנז סעיף ב:

צז ה ו מיי' פ"ו מהל' שאלה הלכה א סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' רלב סעיף טו:

רבינו חננאל

אמר רב נחמן אמר רב הלכה כר' [יהודה] ואע"ג דלאכילת חמץ משמע כיון דאמרי' כמחלוקת בעדות כך מחלוקת בחמץ ושינויא דשנינן שינויא הוא ממילא שמעי' דהלכתא נמי כר' יהודה בעדות: **אמר ליה רבא** ונימא מר הלכה כר' מאיר שהרי שנינו סתמא כל שעה שמותר לאכול מאכיל כוותיה דר' מאיר. **אמר ליה** לא עמדה ההיא סתמא כר' מאיר דאי הות כר' מאיר כל שעה שאוכל מאכיל מבעי לי' למיתנא ונדחת. **ור"ג נמי לאו מכריע הוא** דהא ר"ג קדים טובא ואין ראשון מכריע לדברי אחרון. ועוד אין ר"ג ור"מ דבריהם שוין דהא ר"ג לא התיר בחמץ אלא (התרו) [התרומה] הלכך לא אמרינן מכריע הוא לדחות דברי ר' יהודה ולקיים דברי ר' מאיר אלא טעמא דנפשי' קאמר. **איבעית אימא רב דאמר כי האי תנא** דתאני ארבעה עשר שחל להיות בשבת כו' ומשיירין בטהורות מזון שתי סעודות כדי לאכול עד ארבע שעות דברי ר' אלעזר בן יהודה איש ברתותא וכו'. **ודחה רב פפא משמא דרבא** ואמר לא קבעו הלכה כמותו אלא לבער בלבד שאמר מבערין את הכל מלפני השבת. ואמרי' **אף רבי סבר דהלכתא כר' יהודה** מההוא מעשה דאפקיד ההוא גברא דיסקיא מלאה חמץ אצל ר' יוחנן חקוקה ולא התיר לו ר' למכרה אלא שעה חמישית. **ואסקינן** משמא דרב יוסף כי שעה חמישית התיר לו למכרה לגוים כר' יהודה: **והא דרבי כרשב"ג הוא** דתנן המפקיד פירות אצל חבירו אפילו הן אבודין לא יגע בהן רשב"ג אומר ימכרם בב"ד מפני השב אבדה לבעלים. **ודחי'** לא כי

בכדי חסרונן; אבל יותר מכדי חסרונן, מוכרן בבית דין. וכל שכן הכא, דהא פסידי לגמרי: ועוד אמר רבי יהודה שתי חלות כו': תני תנא קמיה דרב יהודה, על גב האיצטבא. א"ל, וכי להצניען הוא צריך; תני על גג האיצטבא. [א]אמר רחבא אמר ר' יהודה, [א]הר הבית סטיו כפול היה[א]. תניא נמי הכי, הר הבית סטיו כפול היה. רבי יהודה אומר, איסטוונית היתה נקראת, סטיו לפנים מסטיו: פסולות וכו': אמאי פסולות. אמר רבי חנינא, מתוך שהיו מרובות נפסלות בלינה. דתניא[ב], [ב]אין מביאין תודה בחג המצות, מפני חמץ שבה. פשיטא. אמר רב אדא בר אהבה, הכא [ג]בי"ד עסקינן, וקסבר [ג]אין מביאין קדשים לבית הפסול. וכולי עלמא בשלשה עשר מייתי להו, ומתוך שהן מרובות נפסלות בלינה. משום ר' ינאי אמרו, כשירות היו, ואלא אמאי קרי להו פסולות, שלא נשחט עליהן הזבח. ונשחוט. שאבד הזבח. ונייתי זבח אחר ונשחוט. דאמר זו תודה וזו לחמה. וכדרבה. דאמר רבה[ב], [ד][ד]אבד הלחם, מביא לחם אחר; אבדה תודה, אין מביא תודה אחרת. מ"ט, לחם גלל תודה, ואין תודה גלל לחם. וניפרקינהו ונפקינהו לחולין. אלא לעולם שנשחט עליהן הזבח, ונשפך הדם. וכמאן, כרבי. דאמר רבי, [ה]שני דברים המתירין מעלין זה בלא זה. דתניא, [ו][ה]כבשי עצרת אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה. כיצד, שחטן לשמן וזרק דמן לשמן, קידש הלחם; שחטן שלא לשמן וזרק דמן שלא לשמן, לא קידש הלחם; שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן, לחם קדוש ואינו קדוש. דברי רבי. ר' אלעזר בר"ש אומר, לעולם אינו קדוש הלחם עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן. אפילו תימא רבי אלעזר ברבי שמעון, הכא במאי עסקינן, כגון [ו]שנתקבל הדם בכוס ונשפך, ורבי אלעזר בר"ש סבר ליה כאבוה, [ז]דאמר כל העומד לזרוק כזרוק דמי. תנא. משום רבי אלעזר אמרו, כשירות היו. כל זמן שמונחות, כל העם אוכלין; ניטלה אחת מהן, תולין, לא אוכלין ולא שורפין; ניטלו שתיהן, התחילו כולן שורפין. תניא. אבא שאול אומר,

שתי

רש"י

בכדי חסרונן. כשאין נחסרין אלא כדרך חסרון של פירות הקלוב בב"מ בהמפקיד (דף מ.), לחטין ולאורז תשעה חצאי קבין לכור: דקא פסיד לגמרי. שנאסרים בהנאה: על גב האיצטבא. על הכסא ממש: וכי להצניעם הוא צריך. והלא למראה העין הם ניתנות שם: גג האיצטבא. גג היה בנוי למעלה מפני הגשמים: סטיו כפול היה. האיצטבא סביב מקפת, ובתוך אותו הקף עוד אחר: [ג] מתוך שהן מרובות. לחמי תודה בשלשה עשר בניסן, שכל מי שיש לו להביא תודה ברגל, מביאה בשלשה עשר: נפסלות בלינה. לבקרו של י"ד. לחמי תודה מ' חלות, וי' מהן חמץ[ס], שנאמר (ויקרא ז) 'על חלות לחם חמץ': אין מביאין קדשים לבית הפסול. אין מביאין קרבן ביום שיתמעט זמן אכילתו שקבעה לו תורה ונמצא בא לידי נותר. ותודה נאכלת ליום ולילה[ט], ואם יביאום בי"ד, אינן נאכלות של חמץ אלא עד שש שעות: וכולי עלמא בי"ג מייתי להו. כל מי שעליו תודה מביאה בי"ג, לפי שלא יקריבנה למחר וכ"ש בפסח: נפסלות בלינה. שאין להם אוכלין כל כך. ומשום דפסולות ועומדו' היו ניתנין שם, דאם היו כשירות לא היו נותנין אותן שם כדי לפסלן בידים, שמונחות שם עד זמן הביעור ונשרפות: כשירות היו. כלומר, אפילו לא היה להן פסול גדול כלינה שהן כבר לשריפה, אפ"ה מאחר שאין להם תקנה ליאכל, ואפילו הן עדיין טעונות עיבור צורה, יהבינן להו התם. והיכי דמי, כגון שלא נשחט עליהן הזבח, ויש להן קדושת דמים משהוקדשו, ואין להן היתר עד שישחט עליהן הזבח ויזרק הדם. דלחמי תודה אין קדושין קדושת הגוף אלא בשחיטת הזבח, כדתניא במנחות[י], 'על חלות לחם[כ] חמץ יקריב קרבנו על זבח', מלמד שאין הלחם קדוש אלא בזביחת התודה. והאי קדוש קדושת הגוף קאמר, דהא משעה שאמר הרי עלי[ל] לתודתי חל עליהם שם הקדש; אבל אין קדושות ליפסל בלינה ובטבול יום, ואם נטמאו נפדין[נ] ויוצאין לחולין, עד שישחט הזבח עליהן. וכשם שהזבח מקדשן, כך בזריקת הדם ניתרין הם לאכילה כבשר התודה עצמו, דהואיל ותלויין בה הרי היא[ס] כמוה. וזריקת הדם מתרת קדשים, דכתיב 'ודם זבחיך ישפך', והדר 'והבשר תאכל'[מ]: אין מביא תודה אחרת. על אותו לחם, ופודין אותו ויוצא לחולין. דלחם גלל תודה, וכיון דהוקבע ליה פסול לאחרת, אבל בדמים יקח תודה או לחם תודה אחרת: ואין תודה גלל לחם. שהיא עיקר: ונפרקינהו. דכל זמן שלא קידשו לגופן יש להם פדיון, והואיל ויש להם תקנה בכך, למה הנו מפסידין קדשים: אלא לעולם שנשחט עליהן הזבח. דשוב אין להם תקנה[י]: וכגון שנשפך הדם. ומיהו עדיין אינן טעונות שריפה, ולריכות לעבר צורתן. דתנן בכילד צולין (לקמן פב.), כל שפסולו בגופו, ישרף מיד; בדם ובבעלים, תעובר צורתו ויצא לבית השריפה. ואפ"ה מזלזלין בהו ויהבינן להו התם: כמאן. קאמרת דבשחיטה לתודה קדוש גופו שלא לפדות עוד: שחיטה וזריקה הן מתירין את הזבח ואת התלוי בו: מעלין. מעלין אותו מעלה אחת ליקדש בגופו, ואף על פי שאינו ניתר עד שתבוא השניה: שתי הלחם של עצרת תלויין בשני כבשי שלמים, דכתיב (ויקרא כג) 'ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים, והניף הכהן אותם על לחם הבכורים תנופה לפני ה'', וגמרינן להו מלחמי תודה שאין קדושים אלא בזביחתה, במנחות בפרק התכלת[פ]: קדוש. ליפסל ביוצא, ושלא יפדה עוד: ואינו קדוש. ואינו ניתר באכילה. ואף על פי שהכבשים עצמן מותרין, דקיימא לן[ע] כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשירין אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, ותניא בפרק שני דביצה (דף כ:), כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן, הדם יזרק והבשר יאכל. אינהו הוא, דמתאכלי כשלמים בעלמא; אבל לחם, כיון דכבשים אין שמן עליהן, דהא לא עלו לשם חובה, אלא לשם[ז] שלמי נדבה עליהן[פ], מי יתירנו: כאבוה. בב"ק בפרק מרובה (דף עו:): העומד ליזרוק. שאינו מחוסר אלא זריקה: כזרוק דמי. לחול עליו כל שם פסול קדשי קדשים, אבל לאישתרויי לא מישתרי עד דזריק:

שתי

תוספות

בכדי חסרונן. פ"ה, כדרך חסרונס של פירות. וקשה לר"י, אם כן מ"ט דרשב"ג דאמר מוכרן בב"ד. ואו' ר"י, דמיירי דנחסר בחדש אחד יותר ממה שחסרון עולה לחדש, וקרי 'בכדי חסרונן' לפי שעדיין לא נתחסרו יותר מכדי חסרון העולה לשנה, כדמפרש בהמפקיד (ב"מ מ.) לחטין ולאורז תשעה חצאי קבין לכור; אבל אם נחסרו יותר, ד"ה מוכרן בבית דין: אמר רחבא אמר רבי יהודה. לפי שהיה רבו מובהק קרי ליה רבי: אין מביאין תודה אחרת. פ"ה, ואותו לחם פודים ויוצא לחולין, ויקח בדמים תודה אחרת או לחם לתודה אחרת. ואין נראה, כיון דלחם גופיה לא חזי לתודה אחרת, דמים נמי לא חזו לתודה אחרת, דמאי שנא. ובפרק התודה (מנחות פ.) אמר בהדיא, הפריש מעות ללחמי תודה ויתותרו, אין מביא בהן תודה אחרת. ואף על גב דהדמים אסורים, פריך שפיר וניפרקינהו, דשמא תמלא תודה שאבדה. א"נ ניפרקינהו בשוה פרוטה, דלכתחלה יכול לחלל שוה מנה על פרוטה כשאין הפסד להקדש, כדמוכח בערכין (דף כט.): אלא לעולם שנשחט עליהן הזבח. אומר ריב"א, דהשתא הדר ביה ממה שאמר כשירות היו, דבי"ג איירי שנשחט הזבח, כדאמר לעיל אין מביאין תודה בי"ד. והשתא מיפסלו טפי, שנשפך הדם וגם נפסלו בלינה. ולכך מעמיד בנשפך הדם, שהטעם הראשון שאמר רבי חנינא 'מתוך שהן מרובות נפסלות בלינה' נראה לו דוחק, דאיך יתכן דמפני ריבוי שלהן לא ימצא אוכלים, הלא מותרין לזרים. ובירושלמי[ל] רבי חנינא גופיה משני האי שינויא. דגרס התם, רבי חנינא אומר, פסולות היו, מפני שהיו ממהרים להביא תודותיהן מפני חמץ שבתודות, ואי אפשר שלא ישפך דמה של אחת מהן והן נפסלות. מדקאמר מפני שממהרין, משמע דבי"ג מיירי, דכולם היו מביאין: שחטן שלא לשמן ונזרק דמן שלא לשמן. נראה דנזרק דמן שלא לשמן לאו דוקא, דהוא הדין אם נזרק לשמן[ק]: הלחם קדוש. בהתכלת (מנחות דף מו:) איכא מאן דאמר קדוש לתפוס פדיונו. ולא בעי למימר שיצא לחולין, אלא תופס פדיונו ואינו יוצא לחולין; דאם לא כן, אכתי תיקשי וליפרקינהו: כל העומד ליזרק כזרוק דמי. וא"ת, זרק דמן שלא לשמן נימא נמי כזרוק דמי, ואמאי קאמר רבי אלעזר ב"ר שמעון דאינו קדוש. וי"ל, כיון שעקרן מלשמן גרע מנשפך הדם, ואיגלאי מלתא דלא הוי כזרוק בשעת קבלה. וקשה, דבפרק המנחות והנסכים (מנחות קב.) אמר, פיגל בזריקה, מטמא טומאת אוכלים לר"ש, משום דכל העומד לזרוק כזרוק דמי. ודוחק לחלק בין פיגול לשלא לשמו. וי"ל, דלגבי גופיה דזבח חשיב כזרוק אף על גב דפיגל בזריקה, אבל לגבי דברים המתקדשים עם הזבח, כגון לחם, לא חשיב כזרוק כשנעשה הזריקה שלא בהכשר[ר]: כשירות היו. וא"ת, מאחר דכשירות היו, אמאי משהין אותן עד שעת איסור. וי"ל, דהיינו כרשב"ג[ש] דאמר לעיל (דף יא:) תרומה כל חמש, ולחמי תודה כתרומה, והיו נוטלים האחרונה בסוף חמש. וכן משמע בירושלמי[ת]:

עין משפט נר מצוה

צה א מיי' פ"ה מהל' בית הבחירה הל' א:

צו ב ג מיי' פ"ב מהל' חגיגה הל' יג:

ק ד מיי' פי"ב מהלכות פסולי המוקדשין הל' יא:

קא ה מיי' פי"ט שם הלכה יח:

קב ו (מיי' פ"ג שם הל' יח ופ"ו מהל' איסורי מזבח הל' ד ט):

רבינו חננאל

אמרו רבנן לא יגע בהן כר' יוחנן דאמר מחלוקת אם אבד בכדי חסרונן אבל יותר מכדי חסרון אפי' רבנן מודו שמוכרין אותן וכל שכן הכא בפסח שאם ישארו יפסדו לגמרי וכבר פרשנוהו בגמ' במקומו באר היטב: מתני' ועוד אמר ר' יהודה שתי חלות של תודה פסולות כו'. תאני תנא קמיה דרב יהודה על גב האצטבא אמר ליה רב יהודה וכי צריך שמניחין לצניעה [ל]הצניען הוא צריך תני על גג האצטבא שיהו הכל מבינין עליהן. למה פסולות מפני שיש בחלות של תודה חמץ לפיכך אין מביאין תודה בחג המצות ואפילו בארבעה עשר אין מביאין שכיון שאין התודה נאכלת אלא ליום ולילה ובארבעה עשר אין מותר לאכלו אפילו בו ביום כלו אין מביאין אותו להפסל לפיכך מקדימין ומביאין הכל ביום שלשה עשר ומפני שהיו באות הרבה היו נותרות ונפסלות. והאי דר' ינאי דאמר כשרות היו נדחו ואוקימנא כשנשחט עליהן הזבח ועדיין לא נזרק הדם וכדר' דאמר שני דברים המתירין וכו'. והן שחיטה וזריקה שמתירין חלבים למזבח והבשר לאכילה מועלין זה בלא זה כלומר מקדיש האחד בלא חבירו והנהנה ממנו כנהנה מן ההקדש שחייב קרבן מעילה. ור' (מאיר) [מאן] היא דתניא כבשי עצרת אין מקדשין אלא בשחיטה כיצד שחטן לשמן וזרק דמן [שלא] לשמן קדש הלחם שחטן שלא לשמן וזרק דמן שלא לשמן לא קדש הלחם שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן לחם קדוש ואינו קדוש דברי רבי ר' אלעזר בר' שמעון אומר לעולם אינו קדוש עד שיזרוק דמן לשמן. ואמרי' אפי' תימא רבי אלעזר בר' שמעון כגון דקבלה לדם ואשתפוך וסבר לה כר' שמעון אבוה דאמר כל העומד לזרוק כזרוק דמי. משום ר' אלעזר אמרו כשרות היו כל זמן שמונחות כל העם אוכלין וכו'. תניא אבא

הגהות וציונים

א] [סטיו לפנים מסטיו כצ"ל (גליון): ב] במנחות איתא ר' אבא (גליון): ג] נמוקי שזובנ"י מביא דבור נוסף אמאי פסולות. היאך הדבר מאודע תמיד שמודמנ"י להם חלות פסולות דהא שתי חלות של תודה היו דמשמע מוזמן: ומה"ד ה"ג מתוך וכו': ד] הרי אלו (גליון): ה] צ"ל הן (באה"מ): ו] צ"ל פדיון (כת"י): ז] צ"ל אלא שם שלמי (רש"ש, וכ"ה בדפו"ר): ח] [צ"ל כר"ג (גליון).

מסורת הש"ס עם הוספות

א) לקמן נג: סוכה מה. ברכות לג:, ב) ביצה יט:, ג) [ביצה שם ע"ב [לקמן לח:] זבחים עה: בכורות ס: נדה ע:], ד) מנחות פ., ה) [מנחות עט.], ו) יבמות קד: מנחות מז. ודף עב: (יבמות קה:), ז) בבא קמא עו: [מנחות עט: קב: כריתות כד: תמורה כג:], ח) מנחות עז ע"א וע"ב, ט) זבחים דף נה., י) עח:, כ) ויקרא ז יג, ל) מנחות קא. ע"ש, מ) לקמן עז:, נ) [ולקמן דף לד:], ס) דף מז., ע) זבחים ב., פ) זבחים ב:, צ) פ"א ה"ה, ק) כן איתא בלשון הברייתא ביבמות דף קד:, ר) ועי' מה שתירצו התוס' במנחות מז. ד"ה עד, ש) סוף ה"ה.

ליקוטי רש"י

אבל אם אבודין יותר מכדי חסרונן. אפי' רבנן מודו דימכרם בב"ד [ב"מ לח.]. על גב האיצטבא. סטיו שהיה בהר הבית ששם מתקבצין ויושבים בני אדם והיו רואין אותן לסימן [לעיל יא:]. סטיו כפול היה. אילטבאות סביב לו כפולות זו לפנים מזו סביב [לקמן נב:]. אילטבאות זו לפנים מזו בהיקף עגול לישב שם [ברכות לג:]. אלטבאות מקיפות אותו ואלטבאות אחרים היקף לפנים מהיקף [סוכה מה.]. אין מביאין תודה בחג המצות מפני חמיץ שבה. על חלות לחם חמץ וגו' (ויקרא ז'). אין מביאין קדשים לבית הפסול. שממעט זמן אכילתן שאינו יכול לאכול חמץ אלא עד ארבע שעות ומתוך כך חמץ שבה בא לידי נותר [ביצה יט:]. ופלוגתא דר"ש ורבנן בפ' כל הזבחים (דף עה:) דקתני אשם שנתערב (בזבחים) [בשלמים] ר"ש אומר ב' ישחטו בלפון ויאכלו כחמור שבהם והיינו ליום ולילה כדין אשם אמרו לו אין מביאין (אשם) [קדשים] לבית הפסול שמא לא יאכלו ליום ולילה אחד [בכורות סא. רש"י כת"י]. דאמר זו תודה וזו לחמה. אע"ג דלא אמר עלי, אם אבד הלחם מביא לחם אחר, דכיון דאמר זו, נתחייב בלחמה, וכל זמן שעיקר הזבח קיים חייב בלחמה [מנחות פ.]. אבד הלחם מביא לחם אחר. על תודה זו. אבדה תודה. אין מביא תודה אחרת על לחם זה אלא אבדה התודה אבדה הלחם. מאי טעמא. מביא לחם אחר [שם רש"י כת"י]. לחם גלל תודה. דכתיב והקריב על זבח התודה חלות (ויקרא ז'). ואין תודה גלל לחם. משום הכי אבדה תודה אין מביא תודה אחרת אף על גב דלחמה קיים [שם פ.]. שני דברים המתירין. כגון שחיטה וזריקה מקדשים הקרבן לקדושה [שם עט.]. כבשי עצרת אין מקדשין שתי הלחם. להיות קדוש קדושת הגוף ליפסל ביוצא ולינה אלא בשחיטה ואע"פ שהן טעונין תנופה חיין עם הלחם אין תנופתן מקדשן אלא שחיטתן דגמר מאיל נזיר דכתיב (במדבר ו') ואת האיל יעשה זבח שלמים לה' על סל המצות תלה הכתוב עשיית סל המצות בזביחת האיל בפ' התכלת (מנחות מז.) [יבמות קד:]. אלא בשחיטה. אבל באפיה לא קדשי [מנחות עב:]. שחטן לשמן וכו' קידש הלחם. מותר באכילה. שחטן שלא לשמן וכו' לא קידש הלחם. ולא תפיס פדיונו בקדושת שתי הלחם אלא בקדושת שאר תרומת הלשכה, ובת"כ יליף לה מקרבנו על זבח תודת שלמיו, מגיד שאם נזבח שלא לשם תודה לא קדש לחמו, וכבשי עצרת דמקדשי לחם מתודה ואיל נזיר גמרי [שם מז.]. אפי' תימא ר' אלעזר ברבי שמעון. דאמר לעולם אינו קדוש עד שישחט לשמן וזרק דמן לשמן, דשני דברים המתירין, שחיטה וזריקה המתירין לבשר, אין מעלין זה בלא זה משום דהוי זריקה פסולה כגון שנזרק הדם שלא לשמן, והכא כגון שנשפך הדם בקרקע [שם עט. רש"י כת"י]. הכא במאי עסקינן כגון שנתקבל הדם בכוס ונשפך. אחר כן ונפסל בזריקה [שם]. ור"א בר"ש סבר ליה כאבוה. סבר לה כר"ש אבוה דאמר לקמן בפרק המנחות והנסכים (דף קב:) כל העומד ליזרק כזרוק דמי ולא הוי פסול בזריקה [שם: רש"י כת"י].